

Univerzitetska misao - časopis za nauku, kulturu i umjetnost [ISSN: 1451-3870]

Vol. 16, str. 117-124, 2017 god., web lokacija gde se nalazi rad: <http://um.uninp.edu.rs>

Tematska oblast u koju se svrstava rad: Društvene i humanističke nauke / podoblast: Pedagogija

Datum prijema rada: 24.02.2017.

Datum prihvatanja rada: 20.06.2017.

UDK: 37.064.1(497.11)"2015"

doi:10.5937/univmis1716117K

371.215.5:004

Originalni naučni rad

ELEKTRONSKI DNEVNIK U FUNKCIJI KOMUNIKACIJE RODITELJA I NASTAVNIKA I USPOSTAVLJANJA KONTROLE NAD USPEHOM

Fatima A. Kriještorac

Internacionalni Univerzitet u Novom Pazaru,
Novi Pazar, Srbija
fatimakarisik@yahoo.com

Mustafa Fetić

Internacionalni Univerzitet u Novom Pazaru,
Novi Pazar, Srbija
mustafa.fetic@uninp.edu.rs

Melida Župljanin

Internacionalni Univerzitet u Novom Pazaru,
Novi Pazar, Srbija
meli_haki@hotmail.com

Apstrakt

Pojava savremene tehnologije i njena implementacija u osnovne škole u velikoj meri pomerila je granice tradicionalne škole, podigla motivaciju kako učenika tako i nastavnika, a upotreba elektronskog dnevnika je strategiju ostvarivanja dobre komunikacije roditelja i nastavnika podigla na zavidan nivo. Pojava elektronskog dnevnika omogućila je roditeljima konstantan uvid u ocene i izostanke deteta i na taj način u velikoj meri pomogla roditeljima u uspostavljanju kontrole ocena i uspeha. Cilj i svrha uvođenja elektronskog dnevnika nije da roditelje udalji iz škole, naprotiv, imajući u vidu brz tempo života javila se potreba za elektronskim dnevnikom, jer njegova upotreba olakšava informisanje roditelja u svakom trenutku. Takođe, važno je napomenuti da upotrebom elektronskog dnevnika se ne ukidaju roditeljski sastanci i konsultacije sa roditeljima, jer samo škola koja je otvorena za roditelje može biti dobra škola. U radu su dati rezultati istraživanja stavova roditelja o elektronskom dnevniku u funkciji unapređivanja komunikacije roditelja i nastavnika i uspostavljanja kontrole nad uspehom deteta.

Ključne reči: elektronski dnevnik, komunikacija, roditelj, nastavnik, ocene, izostanci, škola, kontrola, uspeh

ELECTRONIC DIARY IN THE FUNCTION OF THE COMMUNICATION OF THE PARENT AND TEACHER AND ESTABLISHING THE CONTROL ON THE SUCCESS

Abstract

The emergence of modern technology and its implementation in primary schools have greatly shifted the boundaries of the traditional school, raising the motivation of both students and teachers, and the use of the electronic diary has brought the strategy of achieving good communication between parents and teachers to an enviable level. The emergence of an electronic journal has enabled parents to have a constant insight into the grades and absences of the child, and in that way greatly assisted parents in establishing the control of grades and success. The goal and purpose of introducing the electronic diary is not to leave parents out of school, on the contrary, given the rapid pace of life, there was a need for an electronic diary, because its use makes it easier to inform parents at all times. Also, it is important to note that the use of an electronic journal does not abolish parental meetings and consultations with parents, since only a school open to parents can be a good school. The paper presents the results of research on parents' views on the electronic journal in the function of improving the communication of parents and teachers and establishing control over the success of the child.

Key words: electronic journal, communication, parent, teacher, grades, absences, school, control, success

UVOD

U današnjoj školi komunikacija roditelja i nastavnika prema rezultatima nekih istraživanja je na veoma niskom nivou. Brz život i opterećenost obavezama sprečava roditelje da često posećuju školu i imaju uvid u stanje uspeha i izostanaka svoje dece. Sa druge strane nastavnici su potpuno demotivisani za saradnju sa roditeljima i veoma nezadovoljni stepenom uložene truda i rada sa decom od strane roditelja. Uzimajući u obzir sve nabrojane razloge, na pojavu elektronskog dnevnika gleda se sa velikom dozom optimizma. Upotrebom elektronskog dnevnika vrši se "sinhrona komunikacija roditelja sa školom zasnovana na pretpostavci da roditelji u svakom trenutku treba da budu upoznati sa postignućima svog deteta. Na ovaj način se ostvaruju različite uštede na vremenu potrebnom da roditelj dođe u školu i raspituje se o uspehu svoga deteta, kao i vremenu nastavnika koji treba da primi svakog roditelja pojedinačno. Roditelj će u ovom slučaju da pristupi web sajtu škole i da preko interneta sazna sve što je vezano za njegovo dete u bilo kojem trenutku." (Stjepanović, 2008, str. 5-6).

Cilj kreiranja i upotrebe elektronskog dnevnika jeste tačno i redovno obaveštenje roditelja o postignućima učenika, takođe, podsticanje roditelja da češće dolaze u školu, jer logično je, ako roditelj dobije obaveštenje putem poruke o lošim ocenama i postajanju izostajanja sa nastave da će doći u školu i porazgovarati sa nastavnikom. Dakle, evidentno je da upotreba elektronskog dnevnika u velikoj meri unapređuje komunikaciju roditelja i nastavnika, jer posedovanje ažurne i blagovremene informacije o oceni ili neopravdanom izostanku deteta iz škole roditeljima pruža mogućnost da blagovremeno deluju tako što će posetiti školu. Tako da primena

elektronskog dnevnika pored toga što ulaže u poboljšanje komunikacije roditelja i nastavnika u velikoj meri unapređuje vaspitno-obrazovni proces, ali i čini da učenici imaju ozbiljniji pristup školskim obavezama, imajući u vidu činjenicu da roditelji u svakom trenutku imaju uvid u ocene i izostanke.

Rad će prikazati istraživanje mišljenja roditelja o elektronskom dnevniku, odnosno o tome u kojoj meri je elektronski dnevnik ispunio njihova očekivanja, da li im je stalna dostupnost ocena i izostanaka pomogla u uspostavljanju kontrole nad uspehom i da li dete ima ozbiljniji pristup školskim obavezama pojavam elektronskog dnevnika. Rad ima za cilj da već u ranoj fazi primenom elektronskog dnevnika skrene pažnju da ovaj novi model komunikacije jeste veoma koristan kako za roditelje tako i za nastavnike, ali nikako nije i ne može biti zamena za dolazak roditelja u školu i razgovor sa nastavnikom, pedagogom, direktorom. Prezentovanjem rezultata istraživanja steći ćemo uvid u mišljenje roditelja o efikasnosti elektronskog dnevnika u školama.

UTICAJ PRIMENE ELEKTRONSKOG DNEVNIKA NA KOMUNIKACIJU RODITELJA I NASTAVNIKA I NA POJAČANO USPOSTAVLJENJE KONTROLE NAD USPEHOM DETETA

Elektronski dnevnik se u stručnoj literaturi definiše kao “ softverski paket za elektronsko ocenjivanje učenika i arhiviranje ocena, uspeha i ponašanja učenika sa publikacijom ocena za roditelje putem internet i SMS poruka.”(Jovanović, Popović i Vuković, 2012, str. 690). Vuković i Popović (2010), smatraju da “pored ažuriranja statističkih podataka i ocena po predmetima, klasifikacionim periodima i odeljenjima što je dragoceno za potrebe unutar škole, najveći značaj elektronskog dnevnika je u blagovremenoj distribuciji ocena, izostanaka i svih ostalih informacija koje su bitne roditeljima.”(Vuković, Popović, 2010, str. 690). Tradicionalna komunikacija roditelja i nastavnika se već odavno počela menjati, tako da pojava elektronskog dnevnika u uslovima savremnog života omogućava da u svakom trenutku budu dobro informisani. Prema tome “upravo ta brza i tačna informisanost roditelja “na daljinu” može se smatrati polaznom tačkom njihove bolje komunikacije sa nastavnicima. Posedovanje pravovremene i ažurne informacije o oceni ili o izostanku deteta iz škole, pruža roditeljima mogućnost da brzo reaguju kako bi sprečili dalje probleme ili unapredili rezultate rada deteta. E- dnevnik time ne samo da pokazuje svoj komunikacijski potencijal nego daje i doprinos efikasnijem vaspitno-obrazovnom procesu u školi.”(Šehović, Džambegović, 2015, str. 398).

Kada govorimo o elektronskom dnevniku treba istaći da se sa aspekta pedagogije „ocenjivanje ne vrši elektronskim putem, već nakon praćenja i vrednovanja učeničkih postignuća u toku nastave, po principima pedagoške dokimologije, ocene se unose u elektronski dnevnik.“ (ITHS na www.iths.edu.rs). Prednosti elektronskog dnevnika nad tradicionalnim su višestruke. Elektronski dnevnik unete ocene čuva od prepravljavanja i brisanja, arhivira i skladišti ih za potrebe budućnosti pa samim tim smanjuje šansu za povrede Zakona o osnovama vaspitanja i obrazovanja. Primena elektronskog dnevnika u velikoj meri štedi vreme nastavnika jer zamenjuje nastavnika u velikom broju poslova koji se tiču školske administracije.

Takođe, u velikoj meri smanjuje neobjektivnost jer direktor i svi članovi nastavničkog kolektiva imaju uvid u tok vođenja elektronskog dnevnika. „Program elektronskog dnevnika se može podesiti tako da čim prosek ocena nekog učenika drastično počne da pada ili padne ispod dozvoljene vrednosti, sistem automatski obaveštava nastavnika i razrednog starešinu, koji potom treba da obavesti učenika i roditelje o postojećem problemu i načinu njegovog rešavanja.“(ITHS na www.iths.edu.rs)

Ideja o elektronskom dnevniku nastala je još 2004 godine, ali zbog slabe zastupljenosti interneta u školama i domaćinstvima nije se mogla realizovati. Kada je internet ušao u domove i škole pristupilo se realizaciji projekta. Osnovne karakteristike elektronskog dnevnika su:

- „ Unos podataka o učeniku i ocena ne obavlja administrator već sami nastavnici;
- Sučelje programa je izuzetno jednostavno i intuitivno;
- Program sam računa i prikazuje statistiku i omogućava štampanje ocena, upita i svedočanstava;
- Svi podaci o učenicima i ocene, i ako su na internetu nisu javni, odnosno zaštićeni su od neovlašćenog pregleda i pristup je moguć samo nastavnicima uz korisničko ime i lozinku, roditeljima uz pomoć JMBG (opciono i šifru);
- Postoji u latiničnij i ćirilčnoj varijanti;
- Škola ne mora da ima svoj sopstveni sajt, već je dovoljan računar sa internet konekcijom;
- Program se ne instalira na računar već je na internetu i samim tim dostupan je sa bilo kog računara sa internet konekcijom korišćenjem bilo kog browsera;
- O programu i ispravnom funkcionisanju se brine prodavac programa;
- Škola jedino plaća godišnju licencu za korišćenje.“(i-dnevnik na www.i-dnevnik.com)

Kako se u pedagoškoj literaturi navodi zbog velike zauzetosti roditelja, nerazumevanja uloge roditelja u obrazovanju i nedovoljnoj motivaciji nastavnika za ostvarivanje različitih oblika saradnje, komunikacija na relaciji nastavnik-roditelj je veoma niska. Za ovakvo stanje stručnjaci krive školu, te škola u poslednjih nekoliko godina stalno pronalazi načine za pospešivanje i unapređivanje iste. Vuković i Petrović (2010), ističu da „karakteristike komunikacije putem elektronskog dnevnika mogu dovesti do pozitivnih promena imajući u vidu navedene razloge niskog nivoa saradnje. Značaj partnerstva ogleda se u stvaranju poverenja između zainteresovanih odraslih koji deci pružaju osnovu za razvoj, zašta je potrebna stabilnost obe institucije, porodice i škole.“(Vuković, Popović, 2010, str. 692)

Većini roditelja je neprijatno zbog loših ocena i izostanaka deteta, pa neretko iz tih razloga izbegavaju dolaziti u školu, tako da komunikacija putem elektronskog dnevnika omogućava roditeljima da izbegnu neprijatne situacije, neprijatne razgovore sa rezrednim starešinom, ali da ipak budu u toku sa tim šta se dešava u školi. Ovakva situacija će svakako smatrati Vuković i Popović (2010), „uticati da roditelji počinju gledati na školu kao instituciju koja brine o njegovom detetu, a ne kritikuje. To će svakako vremenom uticati i na češće dolaske roditelja u školu i uzimanje učešća roditelja u raznovrsnim zajedničkim aktivnostima roditelja, učenika i nastavnika i sl. Na ovaj način nastavnik ne da će samo ostvariti uspešnu i otvorenu komunikaciju sa roditeljima, već će imati jasnu sliku o osećanjima i potrebama učenika što će mu

pomoći u građenju dobrih i prisnijih odnosa sa učenicom.“(Vuković, Popović, 2010, str. 692.)

Kako elektronski dnevnik omogućava roditelju uvid u ocene i izostanke deteta sa bilo koje lokacije, 24h dnevno, sedam dana u nedelji, pismeno obaveštenje dobijaju roditelji i koji nisu korisnici server, možemo reći da je uspostavljanje kontrole nad uspehom deteta na mnogo većem nivou nego pre pojave elektronskog dnevnika.

METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA

Istraživanje uticaja Elektronskog dnevnika u funkciji unapređivanja komunikacije roditelja i nastavnika i uspostavljanja kontrole nad uspehom učenika ispunjenosti očekivanja i uspostavljanje kontrole nad uspehom deteta izvršeno je u junu 2015 godine. Sprovedeno je koristeći empirijske metode prikupljanja podataka, ispitivanja anketnim upitnicima i analize sadržaja dokumenata. Anketiranje (slučajni uzorak) je obuhvatilo 57 roditelja osnovne škole u Novom Pazaru koji imaju iskustvo korišćenja dnevnika pomenute aplikacije. Vodio se računa da uzorak obuhvati roditelje različitih starosnih kategorija, s obzirom da rezultati istraživanja drugih istraživanja ukazuju da starosna dob ima uticaja na stavove u vezi sa korišćenjem novih medija, uopšte u obrazovnom sistemu. Činjenice i podaci dobijeni istraživanjem, uz korišćenje kvantitativne i kvalitativne metode, upotrebljeni su ne samo za deskripciju i eksplikaciju nego i za sugestije i predviđanje promena.

ANALIZA REZULTATA

U istraživanje se pošlo od pretpostavke da: elektronski dnevnik nije u potpunosti ispunio očekivanja roditelja u smislu poboljšanja komunikacije sa nastavnicima i uspostavljanja kontrole nad uspehom deteta. Da bi se proverila hipoteza trebalo je na osnovu prikupljenih podataka utvrditi:

- Da li je uvođenje elektronskog dnevnika poboljšalo komunikaciju roditelja i nastavnika;
- Da li je upotreba elektronskog dnevnika ispunila očekivanja roditelja;
- Da li je dostupnost ocena u svakom trenutku primenom elektronskog dnevnika pomogla roditeljima u smislu uspostavljanja kontrole nad ocenama i izostancima deteta;
- Da li deca imaju ozbiljniji pristup školskim obavezama imajući u vidu činjenicu da u svakom trenutku roditelji imaju uvid u ocene i izostanke.

Tabela 1. Pokazatelji stavova roditelja o elektronskom dnevniku u funkciji unapređivanja komunikacije roditelja i nastavnika i uspostavljanja kontrole nad uspehom učenika

R. br.	Pokazatelji stavova roditelja o elektronskom dnevniku	Stepeni procene			
		Da	Ne	Nedovoljno	Ukupno
1.	Da li je uvođenje e-dnevnika poboljšalo Vašu komunikaciju sa nastavnicima?	23 44,23%	10 19,23%	19 36,53%	52 100,0%

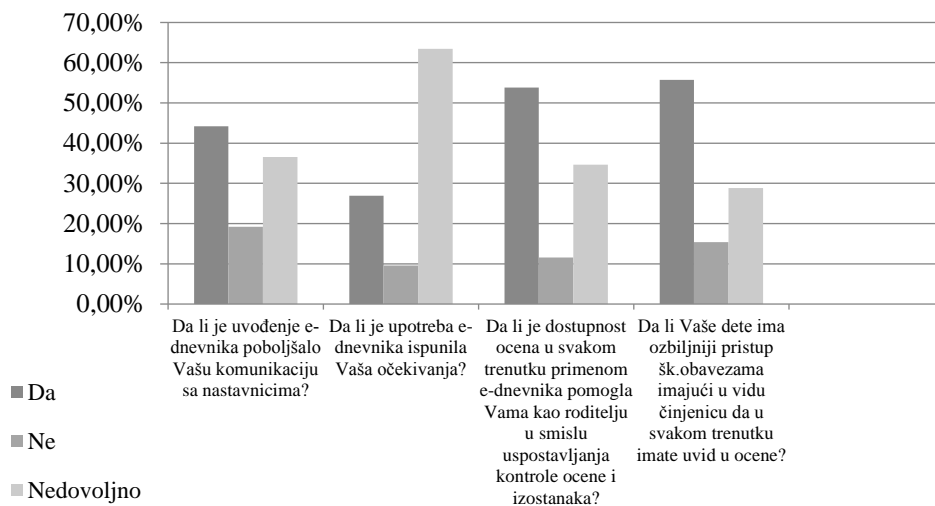
2.	Da li je upotreba e-dnevnika ispunila Vaša očekivanja?	14 26,92%	5 9,61%	33 63,46%	52 100,0%
3.	Da li je dostupnost ocena u svakom trenutku primenom e-dnevnika pomogla Vama kao roditelju u smislu uspostavljanja kontrole ocena i izostanaka?	28 53,84%	6 11,53%	18 34,61%	52 100,0%
4.	Da li Vaše dete ima ozbiljniji pristup šk.obavezama imajući u vidu činjenicu da u svakom trenutku imate uvid u ocene?	29 55,76%	8 15,38%	15 28,84%	52 100,0%

Istraživanje sprovedeno među roditeljima koji imaju iskustva sa elektronskim dnevnikom u delu koji se odnosi na poboljšanje komunikacije između nastavnika i roditelja pokazalo je da 44,23% roditelja smatra da se komunikacija poboljšala, 19,23% ističe da nije nimalo i čak 36,53% roditelja smatra da se komunikacija poboljšala, ali u nedovoljnoj meri. Uzimajući u obzir činjenicu da starosna dob ispitanika ima uticaj na stavove o korišćenju novih tehnologija u obrazovnom sistemu konstatujemo da, a na osnovu rezultata istraživanja 25% roditelja u kategoriji od 21-30 godina pozitivno ocenjuje saradnju podstaknutu uvođenjem elektronskog dnevnika, a čak 44,22% u ovoj kategoriji je ocenjuje kao nedovoljno ili nimalo poboljšano. U kategoriji preostalih 30,78% imaju između 30-50 godina. Na pitanje: "Da li je upotreba elektronskog dnevnika ispunila Vaša očekivanja?" 26,92% roditelja odgovorilo je potvrdno, 9,61% odgovorilo da nije nimalo, i čak 63,46% smatra da je elektronski dnevnik u nedovoljnoj meri ispunio očekivanja. Roditelji čija očekivanja nije zadovoljila upotreba elektronskog dnevnika pripada starijoj starosnoj grupi od 41-50 godina. Poredeći ove rezultate sa rezultatima istraživanja početnih očekivanja od elektronskog dnevnika, nalazimo da su mnogi razočarani, odnosno da velikom broju roditelja elektronski dnevnik nije ispunio očekivanja. Na pitanje: "Da li je dostupnost ocena u svakom trenutku primenom elektronskog dnevnika pomogla Vama kao roditelju u smislu uspostavljanja kontrole ocena Vašeg deteta," 53,84% smatra da jeste, 11,53% smatra da nije nimalo, i 34,61% ističe da je pomoglo u nedovoljnoj meri. Roditelji koji smatraju da im je elektronski dnevnik pomogao u uspostavljanju kontrole nad uspehom deteta uglavnom pripadaju mlađoj starosnoj grupi, dok ispitanici koji pripadaju srednjoj i starijoj starosnoj grupi ističu da im u tome elektronski dnevnik nije mnogo pomogao. Ne pretendujući da se u ovom radu daju detaljne analize svih faktora koji utiču na dobijene rezultate, ipak je neobično da elektronski dnevnik, po mišljenju ispitanika nije u potpunosti ispunio osnovnu funkciju koja se odnosi na uspostavljanje kontrole nad uspehom deteta. Na pitanje: "Da li Vaše dete ima ozbiljniji pristup školskim obavezama imajući u vidu činjenicu da u svakom trenutku imate uvid u ocene i izostanke," 55,76% roditelja je odgovorilo potvrdno, odnosno da je dete pojavom elektronskog dnevnika počelo imati ozbiljniji pristup školskim obavezama, 15,38% je odgovorilo da elektronski dnevnik nije nimalo uticao na ozbiljniji pristup školskim obavezama i 28,64% roditelja smatra da jeste, ali nedovoljno. Najveći procenat ispitanika u starosnoj grupi od 21-30 godina smatra da definitivno pojavom elektronskog dnevnika dete ima ozbiljniji pristup školskom gradivu.

Dakle, analizirajući rezultate istraživanja stičemo utisak da su roditelji generalno zadovoljni pojavom i upotrebom elektronskog dnevnika. Međutim, ne treba zanemariti podatak da je veliki procenat roditelja na pitanje: "Da li je upotreba elektronskog dnevnika ispunila Vaša očekivanja," odgovorila sa čak 63,46% da su

nedovoljno zadovoljni. Tako da neka buduća razmatranja svakako bi trebala dati dalji doprinos analizi korišćenja elektronskog dnevnika, njegovu funkciju u cilju uspostavljanja što kvalitetnije komunikacije između nastavnika i roditelja i što preciznije uspostavljanje kontrole na opštim uspehom deteta.

Na kraju konstatujemo da je ovaj rad imao za cilj da podstakne bolja istraživanja efikasnosti korišćenja elektronskog dnevnika u školama sa ciljem da ova aplikacija zaživi kao najefikasnija varijanta i na opštu korist i zadovoljstvo kako nastavnika, tako i roditelja i dece.

Grafički prikaz 1. Pokazatelji stavova roditelja o elektronskom dnevniku u funkciji unapređivanja komunikacije roditelja i nastavnika i uspostavljanja kontrole nad uspehom učenika

ZAKLJUČAK

Elektronski dnevnik se pojavio u osnovnim školama u Srbiji pre 4-5 godina, i može se reći da još u nedovoljnoj meri nije zaživeo. Ovakvo stanje možemo opravdati činjenicom da je u školama i dalje veliki broj onih koji smatraju da ne treba koristiti obrazovnu tehnologiju i da je ne treba uvoditi u škole. Rezultati našeg istraživanja ukazuju na potrebu da:

- Roditeljima treba objasniti koliko je važna upotreba elektronskog dnevnika za uspostavljanje bolje komunikacije na relaciji roditelj-nastavnik;
- Obrazložiti roditeljima zašto je važno da i pored redovnih obaveštenja uvođenjem elektronskog dnevnika redovno dolaziti u školu i redovno obavljati “žive” konsultacije;
- Razgovarati o tome šta je realno očekivati od elektronskog dnevnika, jer pogrešno je elektronski dnevnik posmatrati kao “čarobni štapić” koji će rešiti sve probleme odjednom;

Dakle, elektronski dnevnik kao aplikativni softver je veoma koristan, ali ga ne treba nikako shvatiti kao jedino i osnovno sredstvo komunikacije. Naprotiv, on je

zamišljen kao sredstvo koje će predstavljati pogodno tle za razvijanje i poboljšanje žive komunikacije roditelja i nastavnika. Takođe, njegova upotreba omogućava roditeljima da vrše stalnu kontrolu nad uspehom deteta jedino ako su oni ažurni i savesni u obavljanju roditeljskih zadataka. I ako rezultati istraživanja ukazuju na to da elektronski dnevnik nije u potpunosti ispunio očekivanja roditelja stručna javnost smatra da u velikoj meri zavređuje punu pažnju i podršku nastavnika, roditelja i dece.

REFERENCES

1. Vuković, N., Popović, D., (2010), Značaj elektronskog dnevnika za ostvarivanje uspešne komunikacije između porodice i škole, Internacionalna konferencija, Tehnički fakultet, Čačak, UDK 37.064:004;
2. Stjepanović, V., (2008), Razvoj i realizacija E-dnevnika podržana bazom podataka i Web stranicom, Fakultet poslovne informatike, Panevropski Univerzitet APEIRON, Banjaluka;
3. Šehović, S., Džambegović, E., (2015), Uticaj primjene elektronskog dnevnika na kvalitet komunikacije nastavnika i roditelja u školama BiH, Naučno-stručni skup sa međunarodnim učešćem "QUALITY 2015", Neum;
4. Hadžib, S., (2010), Elektronski dnevnik, Život i škola, br. 23, 56, str. 119-129;
5. [www. Iths.edu.rs](http://www.Iths.edu.rs)
6. [www. i-dnevnik.com](http://www.i-dnevnik.com)

RESUME

An electronic diary appeared in elementary schools in Serbia 4-5 years ago, and it can be said that it has not yet been sufficiently developed. This situation can be justified by the fact that in schools, there are still a large number of those who think that education technology should not be used and that it should not be introduced into schools. The results of our research indicate the need to:

- Parents should explain how important is the use of an electronic journal to establish better communication in the parent-teacher relationship;
- Explain to parents why it is important that, in addition to regular notifications, the introduction of the electronic diary regularly comes to school and regularly performs "live" consultations;
- Talk about what is realistic to expect from the electronic diary, because it is wrong to watch the electronic diary as a "magic wand" that will solve all problems at once;

Therefore, an electronic diary as an application software is very useful, but it should not be understood as the only and basic means of communication. On the contrary, it is conceived as a means that will represent a perfect ground for developing and improving live communication between parents and teachers. Also, its use allows parents to exercise constant control over the success of the child only if they are up-to-date and conscientious in performing parental tasks. And if the results of the research indicate that the electronic diary did not fully meet the expectations of the parents, the professional public thinks that it greatly deserves the full attention and support of teachers, parents and children.